

Toen de zeehond nog prooi was

Gezien de beschermde status die de zeehond in deze tijd geniet lijkt het haast ondenkbaar dat er ooit een andere tijd is geweest. Een tijd waarin er voluit op de zeehonden in de Waddenzee werd gejaagd. Het was een volkomen geaccepteerd maatschappelijk verschijnsel. Tot in de hoogste kringen deed men mee aan jachtpartijen op het Wad. Het is nog niet eens zo lang geleden dat de jacht op zeehonden in Nederland werd verboden. Het was pas in 1962 dat hiervoor een overheidsmaatregel werd genomen. Al gauw werd de zeehond van prooidier een wadbewoner met een beschermde status

In het jongste nummer van Stad en Lande, het cultuurhistorisch tijdschrift voort Groningen, is een artikel opgenomen van Jan van der Veen. Daarin beschrijft hij een stukje geschiedenis van de zeehondenjacht, overwegend genoteerd aan de hand van de ervaringen van één robbenjagersfamilie, namelijk de familie Visser uit (oorspronkelijk) Westernieland. Zij leefde in de tweede helft van de 18e eeuw van de visvangst én de jacht op zeehonden. Er was in die dagen niemand die er een kwaad woord over zei.

Er zullen maar weinigen zijn die nooit de schokkende beelden hebben gezien van de jacht op jonge zeehonden in Canada die door ze met een stok met een scherpe ijzeren haak te slaan worden omgebracht. Vroeger werden in onze contreien soortgelijke vangstmethoden toegepast: een lat waarin aan het einde een spijker was geslagen.

Later werden er netten voor gebruikt. De jacht op zeehonden was geen ongevaarlijke bezigheid. Van der Veen schrijft:

Een van de laatste zeehondenjagers op het wad was Ko Teerling uit Usquert. Hij overleed enkele jaren geleden op hoge leeftijd. Het Nieuwsblad van het Noorden fotografeerde hem in de jaren tachtig in de haven van Noordpolderzijl. © ARCHIEF NVHN

"Zo vertelde Tjark Visser (kleinzoon van Tjark Visser uit Westernieland) mij dat zijn grootvader eens na een mislukte poging een zeehond te slaan door het gewonde dier was aangevallen en daarbij zo gewond raakte, dat hij de rest van zijn leven kreupel is gebleven."

Later werd de zeehondenjacht 'humaner'. Er mocht een geweer bij de jacht worden gebruikt. Aan de dood van de dieren ging in ieder geval geen lijdensweg meer vooraf, hoewel het natuurlijk de vraag blijft hoeveel zeehonden wel werden aangeschoten, maar nooit gevangen. In het wad werd de zeehond als een plaag gezien voor de vissers. Er bestond lange tijd een premie op de

vangst en de aantallen die werden gedood logen er dan ook bepaald niet om. Van mei tot augustus 1899 ving alleen al de familie Visser tussen Rottum en Texel 250 stuks. En er waren in die tijd meer zeehonden actief.

In 'hogere kringen' is de zeehondenjacht een tijdlang als tijdverdrijf een geliefde bezigheid geweest. "Vooral jagers uit Twente, waaronder de bekende textielbaronnen Van Heek, Janning, Ter Kuyle en Elderman, maakten graag gebruik van de kennis die de Zoutkamper jagers van het wad en de zeehondenjacht bezaten," schrijft Van der Veen in Stad en Lande. Hij weet nog een bijzonderheid te melden: ook prins Hendrik, de echtge-

noot van koningin Wilhelmina, is eens - vanuit Zoutkamp - ter zeehondenjacht getogen. Maar blijkbaar schoot hij liever 'wild op poten', want hij bleef een eenmalige bezigheid voor de prins-gemaal.

Ooit - het moet in de beginjaren tachtig zijn geweest - interviewde ik voor deze krant Ko Teerling, ook een erkend zeehondenjager. We bezochten samen Lenie 't Hart in haar crèche in Pieterburen. Tot mijn verbazing en verbijstering vond Ko (die nog niet zo lang geleden overleed) de zeehond een prachtig dier. En toch schoot hij ze dood? "Dat was ja mien bestaan," sprak hij eenvoudig.

Hij zag de zieke zeehonden in Pieterburen en constateerde

met een kennersoog dat ze "schurft" hadden. Lenie wist dat echter zo zeker nog niet, maar Teerling was op geen enkele andere gedachte te brengen. Schurft of geen schurft, een feit is dat de zeehondenpopulatie zich in de loop der jaren tot bijna een recordaantal heeft hersteld. En zo is het ook gemakkelijk verklaarbaar dat inmiddels al geruime tijd een discussie op gang is gekomen over de vraag of zeehondencrèches onder de gegeven omstandigheden en leefcondities voor de zeehond in de Waddenzee nog langer in stand dienen te worden gehouden.

Die discussie zal nog wel een tijdje doorgaan, temeer omdat de geleerden het over het juiste antwoord niet eens zijn.

NVHN 26-4-01